

Slovenski dom

Štev. 135

V Ljubljani, v ponedeljek, 16. junija 1941-XIX

Leto VI.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Dva dogodoka evropskega pomena

Sestanek med grofom Ciano in nemškim zunanjim ministrom Pristop Hrvatske k trojni zvezi

V nedeljo so zunanji minister grof Ciano, Pavelić nemški zunanji minister Ribbentrop ter japonski poslanik podpisali zapisnik o pristopu Hrvatske k novemu redu

Benetke, 16. junija. s. Benetke, ki so bile že velikokrat v zadnjih letih priča velikih diplomatskih dejanj, sproženih po Italiji in Nemčiji, so v soboto in nedeljo spet doživele dva pomembna zgodovinska dogodoka. To je bil sestanek med grofom Ciano in nemškim zunanjim ministrom von Ribbentropom ter podpis pogodbe o pristopu nove hrvatske države k trojni zvezi. Ta dva velepomembna dogodoka priča, da državi Osi sredi največjih vojaških akcij z vso silo delata tudi na političnem in diplomatskem področju, kakor je to v duhu totalitarne vojne.

Grof Ciano je dopotoval v Benetke v soboto zjutraj in bil navdušen in slovesno sprejet. Enak sprejem je bil prirejen tudi nemškemu zunanjemu ministru von Ribbentropu. Benetke so se na čast velikim dogodkom odele v zastave vseh držav, ki so članice trojne zveze.

Nemški zunanji minister je prispel v Benetke v soboto ob 19.35 v spremstvu italijanskega poslanika Dina Alfierija in odpravnik poslov nemškega poslanstva v Rimu kneza Bismarcka.

Na postaji Sv. Lucije je Ribbentrop sprejel grof Ciano in se z njim pristrčno pozdravil. Za tem se je pozdravil z ministrom grofom Volpjem di Misurata ter s sodelavci ministra Ciana.

Von Ribbentrop je v spremstvu grofa Ciana pregledal častno četo mornarice med zvoki državnih himen. Pred postajo, kjer je bila postavljena častna četa GIL-a, so bile državnikoma prirejene manifestacije, prav tako pa z vseh nabrežij in palač ob Velikem kanalu, koder sta se visoka dostojanstvenika peljala. Izstopila sta pred dožev palačo, kjer so jima bile prirejene nove manifestacije.

Von Ribbentrop je bil zvečer gost zunanjega ministra grofa Ciana.

Obisk nemškega zunanjega ministra v Benetkah in njegovi posveti z grofom Ciano in po splošni sodbi italijanskega in nemškega tiska dogodek posebnega političnega pomena.

Prihod hrvaškega poglavnika v Benetke

Benetke, 16. junija. s. Včeraj ob 10. dopoldne je dopotoval v Benetke hrvaški poglavnik dr. Pavelić v spremstvu maršala Kvaternika in zunanjega ministra Lorkovića v posebnem vlakcu iz Trsta. Na postaji sv. Lucije, ki je bila okrašena tudi s hrvaškimi zastavami, ga je sprejel grof Ciano. Pavelić je spremljal tudi italijanski poslanik v Zagrebu Casertano.

Po prisrčnih pozdravih je poglavnik pregledal častno četo mornarjev in bil pred postajo bleščeč navdušenih manifestacij, ki so se nadaljevale tudi med vožnjo visokega gosta po Velikem kanalu. Z vseh balkonov in nabrežij so vesele zastave držav trojne zveze pomešane s hrvaškimi zastavami, z vseh balkonov in nabrežij so odmevali pozdravi ljudskih množic ter članov raznih organizacij, ki so prišle sprejemati hrvaškega poglavnika.

Ob 12. je bil v Doževi palači slovesno podpisal zapisnik o pristopu Hrvatske k trojni zvezi. Poleg domačih postaj so to slovesnost prenašale vse nemške, zaponske, hrvaške, slovaške in bolgarske radijske postaje. Hrvški poglavnik je stopil v palačo v spremstvu grofa Ciana in nemškega zunanjega ministra von Ribbentropa, ki so zavzeli častno mesto pri veliki mizi, okoli katere so se razvrstila zastopstva vseh držav, članice trojne zveze.

Podpis in besedilo listine o pristopu Hrvatske k trojni zvezi

Zapisnik o pristopu Hrvatske v trojno zvezo, ki ga je prebral grof Ciano, se glavi:

Vlada Italije, Nemčije in Japonske na eni ter vlada Hrvatske na drugi strani so se sporazumeli po svojih opolnomočenih o naslednjem:

1. Nezavisna država Hrvatska pristopa k trojni zvezi, podpisani dne 26. septembra 1940 v Berlinu med Italijo, Nemčijo in Japonsko.

2. K delu tehničnih komisij, ki so določene v trojni zvezi, bodo pritegnjeni tudi hrvaški zastopniki, kadar se bo razpravljalo o vprašanjih, ki se nanašajo na Hrvatsko.

3. Besedilo pogodbe o trojni zvezi je priloženo protokolu. Protokol je sestavljen v italijanskem, nemškem, hrvaškem in japonskem jeziku in so vsi ti izdaji enako verodostojni. Protokol, sestavljen v štirih izvodih, potrjujejo s svojimi podpisi pooblašteni zastopniki svojih vlad.

Benetke, 15. junija 1941-XIX.

Sledilo je podpisovanje listin. Najprej je podpisal vse 4 izdave japonski veleposlanik, nato nemški zunanji minister von Ribbentrop, potem poglavnik dr. Pavelić in končno grof Ciano.

Izjava grofa Ciana o pomenu pristopa Hrvatske

Po podpisu je grof Ciano imel naslednji govor:

Ob podpisu tega svečanega akta, s katerim pristopa Hrvatska k trojni zvezi, izrekam v imenu Italije, kakor tudi v imenu Nemčije in Japonske ter v imenu zastopnikov Madžarske, Ro-

munije, Slovaške in Bolgarije prisrčne pozdrave Vam, poglavnik, ter hrvaškemu narodu, ki danes stopa v ono skupino držav, ki na osnovi trojne zveze spontano in svobodno nastaja. S posebnim zadovoljstvom izrekam te pozdrave, saj ni v njih izraženo samo naše veselje, da je sedaj tudi Hrvatska v naši družbi, temveč pomenijo ti pozdravi tudi naše zaupanje v mlado hrvaško državo, ki je po dolgi in strastni boji svojega naroda dosegla neodvisnost, pomenijo pa tudi naše prijateljstvo za Hrvatsko ter našo gotovost za njeno bodočnost.

Ko so septembra leta 1940. Nemčija, Japonska in Italija podpisale v Berlinu trojno pogodbo, niso imele v duhu samo ustvaritve začasnega združenja držav samo z vojnimi cilji, temveč so v trojnem paktu hotele postaviti osnovo za sodelovanje, ki bi ga bile lahko deležne vse države, ki skupno z Nemčijo, Italijo in Japonsko streme za svoje narode za mirom pravice. Je to mir pravice, ki je bil vedno visoki cilj visokih poglavarjev, ki vodijo naše države in ki ga bodo njihovi geniji ter zmage našega orožja znale zagotoviti Evropi in vsemu svetu. Pozdravili smo ustanovitev neodvisne Hrvatske kot eno onih pravičnih dejanj, s katerimi so bile po volji Duceja in Führerja popravljene napake in krivice Versailles, ter je bila narodom dana možnost stabilnosti in varnosti v novem redu. Nacionalnosocialistična Nemčija in fašistična Italija vodita proti Angliji na kopnem, na morju in v zraku vojno, ki ima cilj in namen, da ustvari take predpogoje, medtem pa s prijateljskimi državami že ustvarjajo osnove novega pravičnega mira. To je pomen trojne zveze in razvoja, v katerem se zbirajo okoli treh velesil, podpisnice trojnega pakta, vedno novi narodi, ki si s tem zagotavljajo svojo bodočo usodo.

Pavelićev zahvalni govor

Za grofom Ciano in spregovoril poglavnik dr. Pavelić, ki je izjavil:

V imenu nezavisne države Hrvatske se zahvaljujem za pozdrave, ki ste jih, Ekszellenca, izrekli v imenu Italije, zastopnikov Nemčije in Japonske, kakor tudi v imenu drugih podpisnic trojnega pakta, Madžarske, Romunije, Slovaške in Bolgarije. Za nas je bila čast podpisati zapisnik, s katerim sprejema Hrvatska v popolnosti način, s katerim ustvarjajo Italija, Nemčija in Japonska edinstveno fronto in novi pravični red v Evropi in Aziji. To dejanje je za hrvaški narod velike in odločilne važnosti, ker je izveden samo dva meseca po našem nacionalnem in državnem vstajenju, ki omogoča sodelovanje s totalitarnimi državami, poglobljenimi s socialno in politično revolucijo, ki so bile in so navdahnjene z genialnostjo

Pomen hrvaške vključitve v novi red

Neodvisna hrvaška država se je z vstopom v trojni pakat dejansko postavila ob stran velikih evropskih sil in je obenem stopila v tesen stik z velikim japonskim imperijem. Hrvatje bodo ostali zvesti trojnemu paktu in bodo znali premagati sleherno zapreko za trdne zveze z Nemčijo ali zapreke za stoletne vezi z Italijo, kajti to razmerje se je v jadranskem morju že tisoč let kulturno in politično urejalo.

Hrvatska je ponosna, da je mogla stopiti v družbo velikih narodov in svojih zaveznikov. To je najbolj ugoden znak za uspeh naporov poglavnika, kajti pristop potrjuje, da predstavlja Hrvatska dejstvo mednarodnega pomena. Pristop Hrvatske k trojnemu paktu pomeni tudi velik političen dogodek za hrvaški narod. Sedaj je stopil v krog mednarodne politike, koder doslej ni mogel sodelovati kot svobodna država. Tako ima sedaj odprte poti k pravim in odkritim prijateljem, katerim mora biti hvaležen za osvobodjenje.

Podpredsednik vlade je povabil prebivalstvo, naj izobesi zraven hrvaških zastav tudi nemške, italijanske in japonske zastave. Listi so popoldne izšli v posebnih izdajah in poudarjajo posebno slovesni sprejem, ki je bil prirejen v Italiji poglavniku. Listi poudarjajo v svojih razlagah dejstvo, da pomeni podpis trojnega pakta od strani predstavnikov Hrvatske dokaz, da je hrvaška država resnično suverena in neodvisna.

Hrvatska s tem dejanjem danes ne stopa samo z enakimi pravicami v novi evropski red, temveč tudi v novi svetovni red, kar označuje navzočnost Japonske v trojnem paktu. Po dveh mesecih, poudarja list, se je Hrvatska udeležila in je postala sposobna, da da mednarodnim činilec potrebna jamstva. Hrvatska je že večkrat potrdila v zelo odlični obliki svoje popolno soglasje s silami Osi v njihovem boju z Veliko Britanijo. Še en razlog, ki veže Hrvatsko v trdno skupnost z Osi, je v tem, da je bila Velika Britanija povzročiteljica in pospeševalnica neznanega versailleskega mira, ki ni odgovarjal hrvaškimi težnjam. Edino sile Osi so imele odprta ušesa za prošnje hrvaškega naroda in so ga podprle v odločnem trenutku in so odstranile sledove krivice Versailles. Le v popolni vzajemnosti z nemškim in italijanskim narodom si bo mogel hrvaški narod izpolniti svojo neodvisnost.

njihovih voditeljev in z voljo narodov. Ponosni smo, da sodelujemo v tej skupini držav, ker se je nezavisna država Hrvatska že s samim dejanjem svoje ustanovitve postavila ob bok držav, ki so s svojimi dejanji nadomestila sistem praznih besed in izpopolnjujejo s tem daljnosežno nalogo mednarodne pravice. Zahvaljujem se Duceju Fašizmu, Führeru velikega Rajha in predsedniku vlade Carstva Vzhajajočega Sonca, da so mi dali priliko, da kot zastopnik Hrvatske še enkrat potrdim njeno voljo do življenja in sodelovanja z velesilami Osi in zavezniki prijateljskimi državami.

Slovo tujih dostojanstvenikov od Benetk

Potem je bilo prirejeno slovesno kosilo, ki so se ga udeležili hrvaški zastopniki.

Po kosilu se je hrvaški poglavnik s svojim spremstvom poslovil od grofa Ciana in se od-

Vladar ter bolgarski kralj na obisku v tovarnah

Livorno, 16. junija. s. Nj. Vel. Kralj in Cesar ter bolgarski kralj sta v soboto obiskala tovarne Anic v Livornu za izdelovanje goriv. Tovarne so bile izpopolnjene z novimi velikimi napravami za izdelovanje maziv in parafina. Vladarja sta natančno obiskala vse oddelke v spremstvu ravateljev podjetja, ki so jima razlagali vse kar sta želela. Delavci in nameščenci iz tovarne so ob koncu priredili Vladarjema veličastno manifestacijo, visoka gosta pa sta izrekla zadovoljstvo nad vsem, kar sta v tovarni videla.

Tobruk in Aleksandrija znova pod točo bomb

Potopitev angleškega rušilca — Topniško delovanje v Abesiniji

Rim, 16. junija. s. 375 uradno vojno poročilo pravi:

V noči na 14. junij so naša letala bombardirala pomorsko oporišče Aleksandrijo.

V Severni Afriki so italijanske in nemške letalske skupine bombardirale v zaporednih valovih utrbe v Tobroku. Povzročile so obsežne požare. Nad Tobrukom so sestrelile dve letali vrste Hurricane. Sovražnik je z letali napadel Benghazi in druge kraje v Cirenaiki. Naša protiletalska obramba je sestrelila dva sovražna letala. Pilot je bil ujet.

Proslava praznika topničarjev v Ljubljani

Rim, 16. junija. s. Državni podtajnik v vojnem ministrstvu Scuro je poslal nadzorniku topništva za praznik topničarjev, 15. junija, naslednjo brzojavko:

Ob slovesni ponovitvi praznika bojevnikov topništva pošiljam svoj topel pozdrav in čestitam orožju, ki v tej junaški uri domovine še enkrat obnavlja svoje bleščeča izročila vere in visoke hrabrosti. — Scuro.

Ljubljana, 16. junija.

Vsako leto na dan 15. junija proslavlja italijansko topništvo svoj praznik. Tako je tudi ljubljanski 13. topniški polk, ki pripada sardinijski diviziji grenadirjev, večeraj lepo praznoval svoj dan. V soboto so vojaki lepo okrasili prostorno vojašnico. Vojaške slavnosti so že med tednom lepo rumeno pobarvali in so kot prenovljene. Postavili so visoke drogeve z velikimi emblemi Vojske in Stranke. Na dvorišču so postavili lepo okrašeno tribuno za odličnike, ki so prisostvovali vojaški slavnosti.

Slovesnost se je začela s sv. mašo, ki jo je daroval vojni kurat 13. topniškega polka.

Emilio Grazioli, poveljnik armadnega zbora Eksk. general Mario Robotti, divizijski general Orlando, zvezni podtajnik De Turris, viceprefekt Bissia in general Alagia. Bil je pa med prisotnimi tudi nemški generalni konzul dr. Brosch.

Na slavnosti je imel poveljnik 13. topniškega polka polkovnik Boglione.

Od domačih zastopnikov pa so prišli na to lepo vojaško slavnost ljubljanski župan dr. Jure Adlešič, stolni prošt dr. Nadrah kot zastopnik ljubljanskega škofa dr. Rožmana, vseučiliški rektor dr. Slavič, Akademijo je zastopal prof. Nachtigal. Poleg omenjenih so bili navzoči tudi še številni drugi zastopniki civilnih in vojaških oblasti.

Na slavnosti je imel poveljnik 13. polka lep priložnostni govor. Godba je zaigrala državno himno in »Giovinezza«, nakar so vojaki nastopili z gimnastičnimi vajami s puškami. Tudi jezdeci so se lepo izkazali. Slovesnost je trajala od 10

peljal na postajo sv. Lucije, znova deležen enakih manifestacij in časti kakor ob prihodu. Na postaji se je še nekaj minut zelo prisrčno pogovarjal z grofom Ciano. Ob 23.30 pa je njegov poseben vlak med zvoki državnih himen odpeljal.

Hkratu so odpotovali proti Rimu zastopniki Madžarske, Slovaške, Romunije in Bolgarije.

Opolnoči je odpeljal s postaje poseben vlak nemškega zunanjega ministra von Ribbentropa. Navzlic pozni uri ga je pred postajo pozdravljala ogromna množica ljudstva, ko je v spremstvu grofa Ciana odhajal na vlak. Z grofom Ciano se je še dolgo razgovarjal in si z njim prisrčno stisnil roko. Na postaji so se mu poklonili tudi poslaniki drugih držav, visoki uradniki zunanjega ministrstva, grof Volpi di Misurata, glavni ravnatelj za tuji tisk Rocco, beneški prefekt, župan, zvezni tajnik, mornariški in vojaški poveljniki.

Z Ribbentropovim odhodom sta se končala dva dneva velikih političnih dogodkov, ki so se spet enkrat odigrali v Benetkah.

Sprejemi pri Duceju

Rim, 16. junija. s. Duce je v navzočnosti Tajnika Stranke sprejel predsednika Narodnega zavoda za fašistovsko kulturo, ki mu je poročal o njegovem delovanju od lanskega oktobra do letošnjega maja. Delo je potekalo v znamenju preureditve po Ducejevih navodilih. Duce je natančno pregledal vse dane podatke in je izrekel svoje zadovoljstvo nad uspehi, ki jih je zavod dosegel v svojem delu. Naložil je predsedniku, naj izrazi njegovo visoko zahvalo vsem svojim sodelavcem v središču in v podružnicah. Duce je poudaril, da hoče fašizem v ljudstvu vedno bolj poglobiti vednost o političnih vprašanjih ter podčrtal prvenstveno važnost zavoda za to delo. Na koncu je dal točna in stvarna navodila za nadaljnje pojačanje te organizacije in njenega dela.

V Egejskem morju so angleška letala vrгла bombe na otok Rodos.

V Vzhodni Afriki smo na večer 10. junija odbili letalski napad na reki Baro. Slabo vreme in razdrapane ceste ovirajo gibanje na odseku Gondar. Na delovanje sovražnega topništva je naše odgovarjalo.

V Sredozemskem morju je naša podmornica sestrelila sovražno vodno letalo. Podmornica pod poveljstvom korvetnega kapitana Gustava Ronacella je z dvema torpedoma zadela sovražni rušilec in ga potopila.

do poldne. Popoldne so vojaki 13. polka proslavili ta praznik z konjeniški tekami med častniki in podčastniki polka, nakar so vso prireditel zaključili jezdeci s svojimi izredno uspešnimi produkcijami ter dokazali vsestransko usposobljenost in uporabnost panoge, kateri pripadajo in ki je za Italijo utrgala že toliko lavorik.

Sirijsko bojišče

Vieh, 16. junija. s. Francosko vojno ministrstvo je izdalo sledeče uradno sporočilo:

Francoske čete so še nadalje dajale odpor napadajočim britanskim četam in pomorskim silam. Ob libanonski obali so se francoske čete v soboto ponoči umaknile na severnejše postojanke, potem, ko so zavzele Sidon in ga imele v svojih rokah vse sobotni dan. Na odseku pri Merdoyonu in južno od Damaska vojaki generala de Gaulleja niso mogli napredovati. Oddelek angleških oklepnih vozil, ki je prispel iz Iraka, je 10. junija stopil v stik s francoskimi oddelki pri Abu Essan in je vdrl v soboto zvečer v to utrjeno postojanko. Francoze je pri njihovih akcijah močno podpiralo letalstvo. V noči od 13. na 14. junija so francoska letala južno od Sidona stalno bombardirala sovražnika. V soboto so francoska letala drzno bombardirala sovražnikove vojne ladje. Francoske obrežne baterije so odbile sovražnikove vojne ladje, da so se morale oddaljiti od obale. Te operacije so v mnogem pomagale, da so mogle francoske čete ohraniti do sobote zvečer važno postojanko Sidon. Letalstvo je dobilo večja ojačenja iz domovine.

Visoki Komisar za Črno goro grof Mazzolini je sprejel zastopstvo bivših črnogorskih častnikov, ki so mu izrazili zahvalo, da jim bodo po zaslugi Visokega Komisarja tudi vnaprej izplačevane penzije, ki so velikega pomena za vse črnogorsko gospodarstvo.

»Sobna« zavetišča pred letalskimi napadi

Prostora je v njih le za eno osebo in so zgrajena iz močnega jekla

Iz Rima poročajo, da so tamkajšnji inženirji naredili načrte za graditev novih protiletalskih zavetišč, v katerih je prostora le za eno osebo. V poštev bi prišla zlasti tam, kjer v bližini ni nikjer kakih večjih podzemeljskih zavetišč. Zavetišča za eno osebo, kakršna nameravajo graditi v večjem številu kar po stanovanjih, bi bila velika približno toliko, kot povprečno široka miza. Stene so iz jekla, na vrhu pa je takšno malo zavetišče pokrito z jekleno mrežo. Postavi se lahko kjerkoli v sobi in nudi popolno varnost, tudi, če se podo more nanje zidovi. V notranjosti zavetišča je žimnica, na kateri se človek lahko ponoči zadosti odpočije in je varen tudi pred najhujšim sovražnikovim letalskim napadom. Za graditev takšnih malih jeklenih

zavetišč so se odločili predvsem na podlagi spoznanja, da pri sovražnem letalskem napadu izgubi življenje velika večina ljudi zaradi steklenih drobec, ki se razlete ob takšni priliki na vse strani, ali pa zaradi tega, ker se na stanovalce podere hišno zidovje.

Pri vsem tem pa je treba premostiti neko težavo, pripominja »La corrispondenza«. Da bi takšna »sobna« zavetišča pred letalskimi napadi res dosegla v popolni meri svoj namen in uspeh, jih bo treba zgraditi v zadostnem številu tako, da bodo ljudje povsod varni pred sovražnimi bombami. Edina težava je torej v tem, kako preskrbeti potrebne količine jekla, iz kakršnega so ta mala in povsem varna zavetišča zgrajena.

»Električno oko« bdi nad kaznjenci

Samokres, ki kar sam začne streljati na jetnika, če hoče pobegniti

Iz Michigana v Ameriki je prišla novica, da sta v neki tamkajšnji jetnišnici dva zaprta zločinca skušala pobegniti na svobodo, da pa se jima to ni posrečilo zaradi najsodobnejše opozorilne naprave, ki se je z velikim uspehom poslužuje v dotični jetnišnici. Jetnika sta skušala preplezati visoko obzidje, pa ju je nenadoma presenetil strel iz samokresa, ki se je sprožil čisto sam. Da bi bili jetniški pazniki še bolj opozorjeni na drzen poskus tehi dveh jetnikov, se je istočasno oglašil še močan električni zvonec, tudi čisto avtomatično. Čudovite varnostne naprave, kaj? Kako neki more samokres kar sam od sebe streljati. No, stvar ni kar tako za las privlečena, kakor se morda zdi.

Jetnika, ki sta se povzpela na obzidje jetnišnice, sta stopila v prostor, nad katerim je bdelo »električno oko«, priprava, ki jo je iznašel inženir Edwin Wedder z namenom, da bi jetnikom po raznih jetnišnicah preprečil beg. Gre za enega izmed številnih primerov, kako se da uporabljati v praksi foto-električna celica. Dokler svetli luč, se proizvaja neprestano tok preko takšne celice.

V trenutku, ko prestreže kakršen koli predmet — v našem primeru sta bila to jetnika, ki sta hotela pobegniti — ta žarek luči, se prekine tok iz foto-električne celice. Sunk, ki na ta način nastane v toku, je tolikšen, da lahko spravi v gibanje pripravo, ki potem lahko avtomatično potegne za petelina na samokresu, istočasno pa sproži tudi električni zvonec.

Vse to se odigra z bliskovito naglico. »Električno oko« pa kljub temu ne pomeni tolikšnega strahila za tamkajšnje jetnike, da kdo od njih le ne bi kljub temu skušal pobegniti. Pravijo, da se marsikomu beg tudi posreči, kajti kje je rečeno, da bo krogla iz samokresa vedno tudi zadela. V našem primeru se je to zgodil takorekoč po goleni naključju. Krogla je zadela celo oba, da sta padla z zidu na tla, toda rani nista bili smrtno nevarni. Ko se je oglašil električni zvonec, so začeli hiteti od vseh strani jetniški pazniki, ki so oba ponesrečena begunca hitro zgrabili. Ko pa so videli, da so njune rane le lažje značaja, so ju brž odnesli v bolnišnično sobo, kjer so jima zdravniki nudili prvo pomoč.

200 milijonov novih bankovcev po dve in eno liro

Iz Rima poročajo, da je bilo z ministrskim odlokom dovoljeno narediti in dati v promet 100 milijonov bankovcev po dve liri in 100 milijonov po eno liro.

Bomba na glasbila londonske Filharmonije

Švedski dopisnik iz Londona je med drugim napisal tudi naslednje zanimivo poročilo, ki dokazuje, da zaradi nemških letalskih napadov na angleško prestolnico tudi londonski godbeniki nimajo miru:

Da bi mogli prirediti koncert, so si člani londonske Filharmonije morali zadnjič izposoditi in-

strumente pri svojih tovariših. Nekaj ur pred napovedanim koncertom je namreč nemška bomba razdejala njihove gosli, harfe in kontrabase. Glasbila so bila vredna nekaj tisoč funt šterlingov. Bomba je razbila poleg tega tudi dragoceno čelo, ki so ga cenili na 500 funtov.

Izid zadnjega ljudskega štetja v Romuniji

Romunski uradni list zdaj objavlja izid ljudskega štetja, ki so ga v Romuniji imeli pred nekaj meseci. Iz teh podatkov se vidi, da je Romunija imela tedaj 13.482.984 prebivalcev. Romunska prestolnica je po istih podatkih štela 999.658 ljudi, torej prav malo manj kot cel milijon. Judov je v Romuniji 302.510, beguncev pa 251.427.

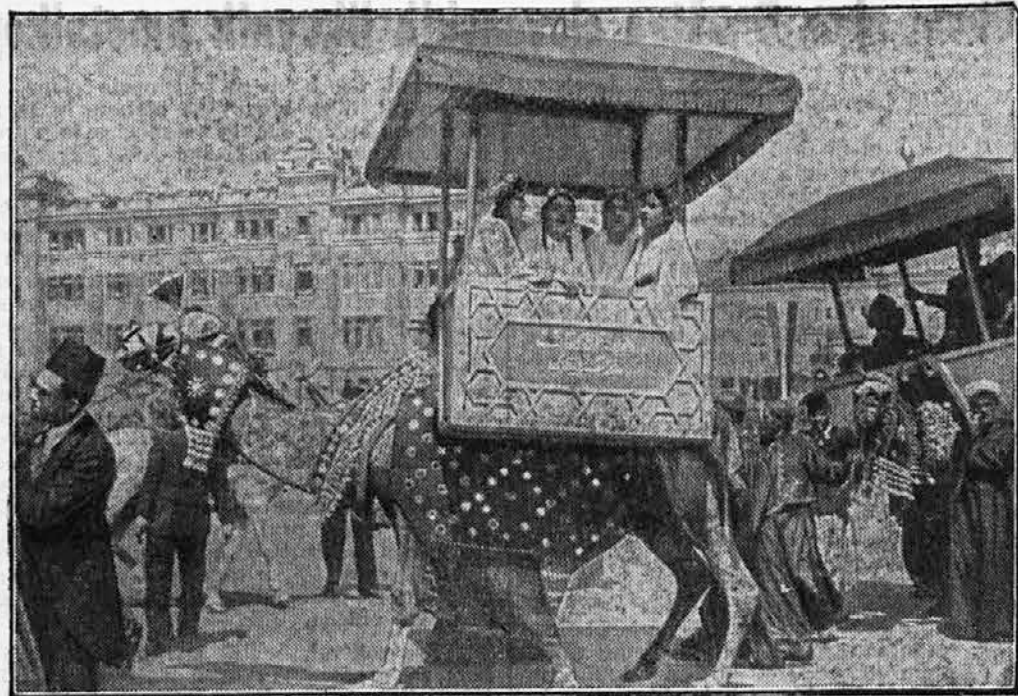
Bodoči »hoteli« za nemško mladino

Pri sestavljanju obširnega načrta, po katerem nameravajo v Nemčiji po vojni zgraditi številna prenočišča za mladino, so imeli v mislih tudi nove vzhodne in zahodne nemške pokrajine. Samo v Alzaciji bodo zgradili sedem takšnih novih mladinskih »hotelov«. Eden največjih bo zgrajen tudi v Strassburgu.

Polž je razmeroma dosti močnejši kot človek

Majhne živalice, recimo polži ali celo mravlje, imajo, če primerjamo njihovo velikost s človekom, neprimerljivo večjo moč v sebi, kot pa človek. Zanimivi so poskusi, ki so jih naredili na primer s polži. Pokazali so, da ta mala živalica brez kakršnih težav lahko vleče za seboj do 250 gramov težko breme, čeprav počasi. Povprečna teža navadnega polža znaša le kakšnih 7 gramov, hišica, ki jo polž z lahkoto vleče za seboj, pa je lahko 35-krat težja.

Zdaj pa pogledjmo, kaj je s človekom in njegovo telesno močjo. Če bi bilo razmerje med njegovo težo in telesno silo enako kot pri polžu, bi 100 kg težki človek lahko vlekel za seboj celih 3500 kg težko breme.

Arabska svatba.

Nove, gumijaste čelade za letalce

Napolnjene bodo z vodo in letalec ne bo več občutil prevelikih nenadnih sprememb zračnega pritiska

Švicarski časopisi pišejo o novi iznajdbi, ki je za letalce izredno pomembna. To je neke posebne vrste čelada, ki jo bodo v bodoče nosili vsi letalci, predvsem pa tisti, ki se bodo vozili s strmoglavci. Nova iznajdba ima namen odpraviti težave, ki jih mora prestatiti letalec zaradi nenadnih sprememb v zračnem pritisku, kadar se s silovito hitrostjo strmoglavce spusti proti zemlji.

Strmoglavci se spuščajo s hitrostjo do 600 in še več kilometrov na uro. Letalec je v takšnem primeru podvržen hudi spremembi zračnega pritiska. Ko se letalo potem spet dvigne v velike višine, se pritisk zelo zmanjša in ima zato letalec vtis, kakor da ga hoče razgnati. Grozi mu nekako isto, kot ribi, ki jo iz velike globine morja prinesejo na površje. Ribji zaradi zmanjšanja pritiska

kar oči izstopijo ali pa jo celo razžene, da pogleda črevesje iz nje. Pilot pa zaradi tolikšnih sprememb zračnega pritiska v trenutno omedlevico in je kljub temu, da ta hitro mine, v takšnih primerih vselej silno utrujen.

Nova čelada bo zmanjšala, kakor napovedujejo, te nenadne motnje. Narejena je iz gumija, ki je zunaj trd, znotraj, kjer se lepo prilaga glavi, pa mehak, da letalca ne žuli. Napolnjena je z vodo. Kadar se letalo spusti ali dvigne, se temu primerno začne pretakati tudi voda pod gumijasto čelado in sicer v isti smeri kot kri v letalčevih žilah. Voda igra pri tem vlogo nekake zavore in ne dopusti, da bi se pritisk prehitro spreminil. Voda v čeladi drži nekako ravnotežje z ozidrom na krvni obtok.

Sonce nam bo nazadnje še kuhalo

Iznajdljivi Kalifornijec, ki je s pomočjo leč napeljal sončne žarke v »baterije« loncev na štedilniku

Kadar si človek ne more privoščiti ali kupiti tega ali onega, pa bi rad, tedaj mu pride marsikaj na misel. Ob takšnih prilikah je navadno najbolj iznajdljiv. In med najpotrebnejše stvari po naših kuhinjah spada brez dvoma tudi kurivo, pa naj že bodo to drva, premog ali pa električni tok, s katerim so zlasti po mestih gospodinjke začele nadomeščati prvo dvojico. Če vsega tega nima na razpolago, kako naj potem kuha.

V podobnih težavah glede kuriva je najbrž moral biti tudi nek restavratore iz San Diega v Kaliforniji. Začel je misliti na to, kako bi se izognil velikim stroškom za drva, premog ali elektriko, in nazadnje sklenil, da bo odslej kar s sončnimi žarki pripravljaj jedila svojim številnim abonatom. Ta duhoviti lastnik restavracije v San Diegu se je pri svoji nenavadni domisljici ravnal po Arhimedovem načelu o zbiranju sončnih žarkov s pomočjo leč. Toda teh snopov sončnih žarkov ni zbiral tako, da bi bilo njihovo žarišče kje na kaki rimski ladji, kot je to delal slavn Arhimed, pač pa jih je napeljal na »baterije loncev« na svojem štedilniku. Tako zdaj njegov štedilnik še bolj zasluži svoje ime, saj mu še dosti več prihrani kot prej.

Skoro gotovo se bo tak način kuhe kmalu skušal razširiti tudi na druge kraje v Ameriki in morda še kam drugam, če bodo znali biti ljudje to dovolj praktični. Sonce jim bo svetilo, sonce jih bo gredo in sonce jim bo nazadnje še kuhalo, ali mar ni to res nekaj imenitnega. Toda vse le ni tako lepo, kot se zdi na prvi mah. Sonce sije namreč le podnevi in tedaj ne vedno. Vzemimo, da si človek poželi kaj toplega, kadar je zunaj kislno vreme, brez sonca, ali pomoči. Tudi pozimi ima sonce kar malo premalo moči, da bi nam še

kuhalo. Za vse takšne primere bodo gospodinjke pač morale imeti v zalogi drva, premog ali električne štedilnike. Vsaj v tistih deželah, kjer ni toliko sonca kot v Kaliforniji!

Posebno dovoljenje za potovanja po romunskih železnica

Od pretekle sobote popoldne dalje velja v Romuniji odlok, po katerem je dovoljeno potovati po romunskih železnica le na podlagi posebnega dovoljenja, ki ga pristojne policijske oblasti izdajajo za vsak posamezni primer. Brez posebnega dovoljenja se smejo odslej voziti z vlaki le ministri, če so na službenem potovanju, dalje tisti, ki so poklicani pod orožje ter policijski uradniki. (Piccolo.)

Ptica brez peroti

Tehta le petkrat toliko kot njeno jajce

Čeprav se zdi skoro neverjetno, vendar žive na svetu tudi ptice brez peroti. Takšna čudna žival, ki je gotovo ne moremo prištevati drugim kot med ptice, je živi, letalec — če ga smemo tako imenovati — z Nove Zelandije. Za let je nesposoben in se tudi drugače le počasi giblje. Na lov za plenom se podaja samo ponoči, to pa zaradi številnih sovražnikov, ki jim spričo svoje počasnosti ne bi podnevi mogli uiti. Kivi je težak do 2,25 kg, nese pa izredno debela jajca, do 450 gr. težka, torej ne dosti manj, kot pol kilograma. Ptica potemtakem tehta le petkrat toliko, kot jajce, ki ga znese.

Zahtevajte povsod naš list!

Maršal Italo Balbo

Italijanski roji nad svetom

Stormi d'Italia sul mondo

Ta skupina Italijanov, ki so premagali Ocean, ni služila samo lastni domovini, temveč stvari človeštva, ki se danes čuti bolj združeno po ogromnih razdaljah, strnjeno po vseh neslutene vzajemnosti, bolj gotovo svoje usode v napredku in omiki. Te misli se ne morejo izoblikovati. Samo za trenutek se posvetijo v duhu in izginijo, kakor kateri od tistih drvečih oblakov, ki so na oceansko prostranost za trenutek vrgli svojo bežno senco.

Zunaj pilotske kabine nič zdaj ne utegnem, da bi se udal domisljiji. Privezovanje se ni končano. Jaz sem se prvi dotaknil vode, drugi stroji pa prihajajo za mano v določenem redu. Zdaj se spušča general Valle, ki je let dopolnil sam in ki nas je ujel, ne da bi preveč napenjal motorje, čeprav je bil ob odhodu za uro za nami. Za njim prihaja beli, rdeči in zeleni oddelek.

Vsega skupaj potrebuje roj za pristanek nič več kakor deset minut.

Posadke kažejo izraz ponosa. Obležene so v črno srajco, ki jih dela dvakrat vojake. Trudnost za zdaj ni čutiti.

Zasidramo se na eni sami vrvi v loku, ki se ravna po širni krivini reke. Stroji tvorijo popoln polkrog izbrane elegancije na vodi, ki je globoko sinja in ki jo kodra veter, kateri piha precej močno.

Moj stroj je najbližji mostu. Brž se od tega odtrga cel oblaki bark. Motorni čoln, hitrejši od drugih, pride bližje krila mojega letala in izkura nanj generala Alda Pellegrinija, ki steza roke. Zelo pristržno ga stisnem na prsa. On ta trenutek zastopa tovariše z onstran Oceana, ki hočejo izraziti svoja čustva nam, ki smo barve domovine nesli zmagovito do Natale.

Člani mestnega plavalnega kluba se bližajo letalom in dajejo letalcem zelo prijeten dar: v ledu ohlajeno slatino, lepo sveže sadje in izbornen sladoled.

Motorni čolni s pomorskega oporišča pobirajo posadke, da jih bodo prepeljali na breg. Jaz grem pred njimi s stotnikom Cagno in z generalom Pellegrinijem na motornem čolnu.

Na bregu me čaka ogromna množica, pred vsemi pa skupina prijateljev, ki so zadnjih osemnajst ur prebili v menjavanju skrbi in upanja, morda močnejšega od našega. To so italijanski časnikarji Quilici, Quadroni, Intaglietta, Nosari, Freddi, Massai in moj nečak, planinski poročnik Lino. Vsem je glas hripav in oči svetle od ganotja. Objamejo me.

Tam je še stotnik Gino Bertoli, ki je uredil oporišče v Natalu, ponkonzul Mauro, ki ga je sem poslalo zunanje ministrstvo, italijanski konzularni zastopnik v Natalu Lettieri in vsi Italijani, ki prebivajo v mestu, na deželi in v bližnjih Zveznih državah.

Vsi se gnetejo okoli mene, me gignjeni gledajo, mi kličejo svoj »živel!« Brazilske oblasti se gnetejo okoli letalcev po priskrbenem pozdravljanju, za katero skrbi konzul. Med petjem, godbo ter veseljem in neskončnim zvonjenjem nas nese do avtomobilov, potem pa nas odpeljejo do določenih prenočišč.

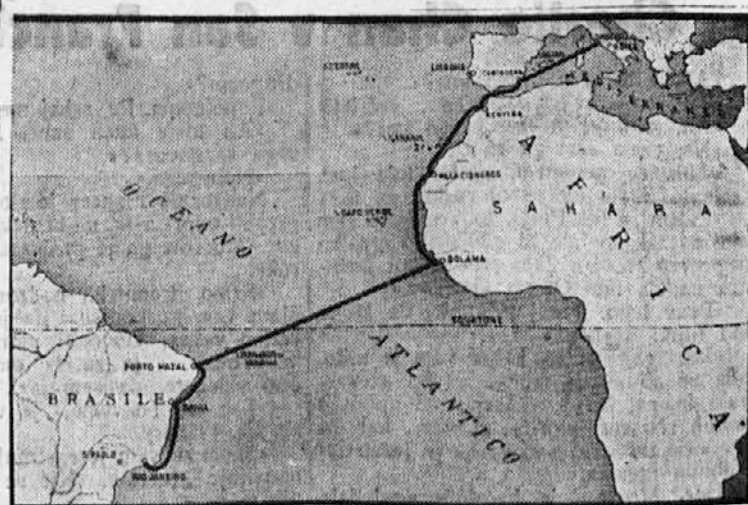
Mene z vrhovnim poveljstvom vred spravijo v vilo »Cincinnati«, ki leži v najvišjem delu mesta. Častnike peljejo v gosposodnjsko šolo, podčastnike pa v hotel »Internacional«.

Takoj dobimo jasen vtis o budni in pristržni skrbi, ki je hdel nad pripravi za naš postanek v Natalu po najdaljšem letu. Vsak letalec je ob postelji dobil lastni kovček, ki je pred dvema mesecema odpotoval iz Italije na znani jadralnici »Aosta«, tukaj je tudi že prva pošta, ki je prišla pred nami, so prvi zaviti brzojavki. Pripravili so nam prhe in voda že šumi in nas pozivlja. V gosposodnjski šoli nas čaka lahka večerja, izborna pripravljena po italijanskem kuharju.

Zdi se, da sanjaš. Zdi se, da smo se izkrcali ne v Ameriki, temveč v Italiji. Polagoma, prav polagoma se duhovi odpočijejo.

Po siloviti živčni napetosti prihaja slaček pokoj, radostna in kletavata jasnost, v katero se neopazno prikrade najslajša trudnost. To opazim iz pogledov, iz gibov in iz besedi svojih tovarišev na letu.

Že je legel večer. Zrak je svež. Pripovedujejo mi, da je Natal pravkar oprala silovita nevihta. Ko smo včeraj odšli iz Bolame, se je tu razdivjalo strahotne neurje. Sporočilo o odletu je prišlo na nestete radijske postaje, urejene na tem atlantskem obrežju, da bi spremljale naš let. Prav tedaj se je nebo polnilo z bliski, ozračje so trgli gromi in treski in voda je padala z nezasišno silovitostjo. Deževalo je kar naprej ves dan in je nehalo prav dve uri pred našim prihodom.

Zemljevid o poletu čez Atlantsko morje

(Nadaljevanje sledi.)